

Pressiteade

Luxembourg, 31. jaanuar 2022

ELi energia maksustamise poliitika ei vasta liidu kliimaeesmärkidele

Energia maksustamine võib toetada jõupingutusi kliimamuutuste vastu võitlemisel, kuid praegused maksumäärad ei kajasta seda, mil määral eri energiaallikad keskkonda saastavad. Euroopa Kontrollikoja täna avaldatud ülevaatearuandes vaadeldakse, kuidas energia maksustamine, CO₂ hinnastamine ja energiatoetused aitavad kaasa ELi kliimaeesmärkide saavutamisele. Kuigi taastuvenergia toetused ajavahemikul 2008–2019 peaaegu neljakordistusid, on fossiilkütuste toetused jäänud viimase kümne aasta jooksul suhteliselt muutumatuks, hoolimata Euroopa Komisjoni ja mõne liikmesriigi võetud kohustusest need järk-järgult kaotada. Audiitorid osutavad probleemidele, millega poliitikakujundajad silmitsi seisavad: energia maksustamise sidususe tagamine kõigi sektorite ja energiakandjate vahel, fossiilkütuste toetuste vähendamine ning kliimaeesmärkide ja sotsiaalsete vajaduste ühitamine.

„Energia maksustamine, CO₂ hinnastamine ja energiatoetused on olulised vahendid kliimaeesmärkide saavutamiseks. Meie arvates on peamine probleem see, kuidas tugevdada seoseid regulatiivsete ja finantsmeetmete vahel ning leida nende vahel õige tasakaal“, ütles ülevaate eest vastutav Euroopa Kontrollikoja liige Viorel Ștefan. „Ülevaatearuandega püüame anda panuse energiahindu ja kliimamuutusi käsitlevasse arutellu ning eelkõige eelseisvasse arutellu energia maksustamise direktiivi kavandatava läbivaatamise üle“.

Osana Euroopa rohelisest kokkuleppest – strateegiast, mille eesmärk on muuta EL 2050. aastaks kliimaneutraalseks, kavatseb komisjon viia energia maksustamise kooskõlla kliimaeesmärkidega. Energia maksustamist käsitlevate õigusaktide läbivaatamisel on Euroopa Liidul mitmeid probleeme, mille lahendamine nõuab ka nõukogu ühehäälselt nõusolekut.

Üks ülesanne on sidususe tagamine kogu ELis ning varem soodsamalt koheldud sektorite ja energiakandjate puhul. Praeguse energia maksustamise direktiivi kohaselt võib saastavamatel energiaallikatel olla süsinikdioksiidi heitkoguste seisukohast tõhusamate energiaallikatega võrreldes maksueelis: näiteks maksustatakse kivisütt vähem kui maagaasi ja mõningaid fossiilkütuseid maksustatakse märkimisväärselt vähem kui elektrit. Kuigi enamik liikmesriike kehtestab kütustele kõrged maksud, hoiavad mitmed teised liikmesriigid maksud direktiivis kehtestatud miinimumi lähedal ning see võib moonutada siseturgu. Fossiilkütuste madalad süsinikdioksiidihinnad ja energiamaksud suurendavad keskkonnahoidlikuma tehnoloogia suhtelist maksumust ja aeglustavad energiasüsteemi ümberkujundamist.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja ülevaatearuande põhisõnumid. Ülevaade on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Audiitorid märgivad, et kuigi mõningaid energiatoetusi saab kasutada üleminekuks vähem CO₂ heidet tekitavale majandusele, takistavad fossiilkütuste toetused tõhusat energiasüsteemi ümberkujundamist. Liikmesriikide fossiilkütuste toetused on kokku üle 55 miljardi euro aastas ja 15 liikmesriiki kulutavad fossiilkütuste toetustele rohkem kui taastuenergia toetustele. ELi ja selle liikmesriikide eesmärk kaotada fossiilkütuste toetused järkjärguliselt 2025. aastaks, on keeruline sotsiaalne ja majanduslik üleminek. Eelkõige võib mõne rühma või sektori ebaõiglase kohtlemise tajumine põhjustada vastuseisu keskkonnasäästlikumale majandusele üleminekule. Energia maksustamise mõju kodumajapidamistele võib samuti olla märkimisväärne ja tuua kaasa protesti energiamaksude vastu. Kodumajapidamiste poolt energiale (sealhulgas nii küttele kui ka transpordile) kulutatavad summad on väga erinevad: mõnel juhul, näiteks Tšehhi ja Slovakkia kõige vaesemate leibkondade puhul, võib see olla üle 20% nende sissetulekust. Maksureformide tagasilükkamise ohu leevendamiseks osutavad audiitorid mitme rahvusvahelise organisatsiooni antud soovitudele: nt vähendada muid makse ja kasutada ümberjaotamisemeetmeid, tagades samal ajal suurema läbipaistvuse ja teavitamise reformide põhjustest.

2021. aasta juulis avaldas komisjon seadusandliku paketi „Eesmärk 55“, mis on ettepanekute pakett kliimaeesmärkide saavutamiseks, eelkõige ELi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks 2030. aastaks vähemalt 55%. Pakett sisaldas ka komisjon ettepanekut energia maksustamise direktiivi läbivaatamise kohta. See võimaldab liikmesriikidel endiselt alandada mõnes sektoris energiamaksu määrasid keskkonna, energiatõhususe ja energiaostuvõimetusega seotud põhjustel. Pakett sisaldab ka ettepanekut laiendada heitkogustega kauplemise süsteemi meretranspordile ning kehtestada eraldi heitkogustega kauplemise süsteem maanteetranspordi ja hoonete jaoks. Praeguse süsteemi kohaselt võimaldavad tasuta eraldatavad heitkoguse ühikud mõnedel turuosalistel osa oma CO₂ heite eest mitte maksta. Lubatud heitgaaside ühikute tasuta eraldamisega kaasnes kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht (st kasvuhoonegaaside heite suurenemine, mis tuleneb tootmise ülekandmisest riiki, kus heitepiirangud on leebemad). Koos lubatud heitgaaside ühikute tasuta eraldamise järkjärgulise kaotamisega tehti seetõttu ettepanek võtta järkjärgult kasutusele piiril kohaldatav süsinikdioksiidi kohandusmehhanism. Selle uue mehhanismi eesmärk on hinnata teatavate kaupade impordist tulenevat CO₂ heidet. Audiitorid märgivad ka, et nende ettepanekute arutamisel peaksid poliitikakujundajad võtma arvesse nii kliimaeesmärke kui ka sotsiaalset mõju.

Selgitav taustteave

Käesolevas ülevaatearuandes kasutatakse meie varasemat tööd energeetika, kliimamuutuste ja maksustamise valdkonnas ning samuti avalikult kättesaadavat teavet ja spetsiaalselt sel eesmärgil kogutud materjale.

Analüüsitava perioodi hõlmas ajavahemikku 2008 – juuli 2021. Audiitorid võtsid arvesse pärast 2021. aasta juulit kättesaadavaks tehtud täiendavaid andmeid ELi heitelubade hinna (kuni 30. novembrini 2021) ja energiatoetuste kohta (andmed 2021. aasta oktoobri seisuga).

Euroopa Kontrollikoja ülevaatearuanne „*Energia maksustamine, CO₂ hinnastamine ja energiatoetused*“ on kättesaadav [Euroopa Kontrollikoja veebisaidil](#).

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti – e-post: claudia.spiti@eca.europa.eu – mobiil: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois – e-post: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – mobiil: (+352) 621 552 502